

Nekoč in danes

Dandanašnji prazniki žena so prava pesem. In tudi dosežki težkih bojev za enakopravnost. Nekdaj so bile ženske pravzaprav le brezpravna raja, na milost in nemilost prepuščena močnejšemu spolu. Revice so bile prisiljene svojega hlačmana streči spredaj in zadaj, kajti le on je bil tista velesila, ki je v hišo prinašala denarce. V tistih oddaljenih časih seveda ni bilo različnih gospodinjskih strojev, ki bi ženam krajšali čas. Nekdanja gospodinja je bila pač sama pralni stroj na številne programe in svoje smrkavce je morala vzgajati popolnoma sama, brez blagodejnih vplivov radia, televizije in drugih glasnih pripomočkov. S politiko tako rekoč ni imela nič opraviti, časopisje pa je navadno vzela v roke samo takrat, ko ga je po potrebi narezala na primerne kose za določeno higiensko uporabo.

Tako takratne ženske sploh ni mogoče primerjati z današnjimi emancipiranimi ženami. Poglejte, sama zasluži in je sama svoj gospod. Neredko k hiši prinese celo več cvenka kot mož. Glas žena je tudi vse bolj slišati v krajevni skupnosti, občini, republiški in zvezni skupščini. Lep dokaz za to je čisto na vrhu naše državne piramide. V številnih gospodinjstvih pritiskajo le še na gumba in odpirajo konzerve. Majhne otročičke vzgajajo v vrtcu, šolarje v šoli, mladeniči in mladnke pa se neredko izobražujejo tudi sami po različnih vokalih. Tako je torej današnja ženska skoraj osvobojena. Vendar pa je le nekoliko razlike med prakso in teorijo...

Denar, ki ga dandanes zasluži Majda, gre seveda naravnost v družinski proračun, kajti njen najljubši sam zasluži malo. Ves izmučen se navadno takoj po šihu trešči v vodoravno lego in se zbrano preda prepotrebneemu počitku. Mimogrede svoji emancipiranki rad svetuje, kaj bi jedel za kosilo in večerjo. Ubogi fant je potem s časopisom v rokah do kraja živčen, ko posluša neprestano peketanje po kuhinjskem parketu:

»Ženska, zakaj štorkljaš?«

»Kuham, perem in pomivam. Po kosilu bom likala tvoje srajce in gate, perilo otrok. Ne sitnari, saj vidiš, da delam.«

»Zakaj pa delaš? Pritiskaj na gumba, saj smo aparate prav zato kupili in zanje odšteli celo premoženje.«

»Dragi moj, vseeno je potrebno stroj napolniti s praškom in perilom, odpreti hladilnik, obesiti cunje, spraviti krožnike na mizo. Ne vem tudi, če bi bil zadovoljen s praznimi lonci,« se je zadrževala Majda. Niti mu ni hotela pripovedovati, da je danes treba obiskati roditeljski sestanek, na pošti poravnati različne račune, stopiti v trgovino po meso, zobno kremo, britvice. Se poditi za kavo, pralnim praškom in še čim. Čemu razlagati spretnost ravnanja z denarjem, ki izginja kot voda v pesku? Čemu poslušati težke očitke o strašni zapravljenosti za vsako najmanjšo škatlico, namenjeno lepotičenju? Ej, kje so časi, ko jo je njen Franc še pogledoval kot žensko in ne samo kakor vedno prisotni avtomat? Najlepše besede zadnjih let in visoka hvala sta že dolgo veljala njegovemu železnemu konjičku in za najhujši problem na svetu je veljalo pomanjkanje bencina. Po večerji televizija, dnevnik in nešteto zanimivega. Potem spanje v fotelju in resnično pravi čudež, kako dandanašnji ljudje sploh še rojevajo otroke. Zato je zdajle jezno rekla:

»Televizor bom treščila skozi okno!«

»Kaaaaj?« je strašno razburjen Franc planil izza časopisa: »Kaj boš treščila skozi okno?«

»Televizor. Jutri bom tudi razbila avto, danes pokvarila pralni stroj, odpovedala vse časopisje in morda pustila službo.«

»Pa zakaj, hudiča? Kaj te je obsedlo?«

»Zato, da bomo spet ljudje. Da ne bova razpravljala le med časopisnimi vrsticami in televizijskimi oddajami za otroke. Da boš ponovno spal kot človek in da ne bodo najini edini pogovori o sklopkah in avtomobilskem olju. Zato!« je potem vsa solzna Majda odfrlela na balkon. Zdaj je Franc odložil časopis in se sila resno zamislil. Morda pa je res storil kaj narobe. Dvignil se je in skozi osvetljeno okno nekoliko opazoval žensko silhueto na balkonu. Da, bila je še vedno lepo oblikovana. Stopil je na sveži zrak:

»Hm... Lahko bi ti kaj pomagal...«

»Seveda...« se je Majda obrnila s solznimi očmi. Končno jo je le opazil in celo poslušal. Tudi to je nekaj. Nekaj pa je Majda v zadnjih letih dokončno spoznala. Boj za enakopravnost žena z močnejšim spolom se je le najlepše obrestoval — možem.

Bogomir Šefic

Prva razstava Gorazda Vilharja

Galerija Labirint je v avli Mestnega gledališča ljubljanskega priredila prvo samostojno razstavo umetniške barvne fotografije našega občana Gorazda Vilharja, diplomiranega umetnostnega zgodovinarja. Do sedaj je Vilhar sodeloval na »Razstavi mladih slovenskih umetnikov« v Ljubljani in na razstavi »Rock fotografije« v Beogradu leta 1981, dalje na razstavi »Fotografija in grafika« lani v Novem Sadu, v galeriji Labirint pa je tudi predvajal barvne diapozitive s svojih študijskih potovanj po Evropi, Ameriki in Mehiki.

Sedaj predstavlja v 20 barvnih umetniških fotografijah izbor, ki ga je kritika zelo dobro ocenila.

Razstava bo odprta do konca tega meseca.

(Na sliki levo: Gorazd Vilhar na otvoritvi svoje razstave v razgovoru s prof. Zoranom Kržišnikom, direktorjem Moderne galerije in Borutom Plavšakom, direktorjem MGL)

Mario L. Vilhar

Kultura za vsakogar

V medvoškem Donitu se vrstijo kulture prireditve in skoraj ne mine teden brez pomembnega dogodka. Za to poskrbijo člani komisije za kulturo pri tozd in DSSS, ki že tretje leto ne poznajo počitka. Skozi vse leto se vrstijo razstave, literarni večeri, proslave in polnoštevilen obisk članov kolektiva jim daje novega zagona. Načelo njihovega dela je približati kulturo delavcem v njihovem okolju, kar je bilo v prejšnjih letih močno zanemarjeno. Delavci dajejo denar za kulturo, zato naj bo tudi kultura zanje. Na medvoški lokaciji Donita je zaposlenih 850 delavcev in skušajo jim pripraviti stvari, ki so jim všeč.

Člani komisije imajo pri svojem delu obilo pomoči in razumevanja v osnovnih organizacijah sindikata in tudi pri vodilnih delavcih. Največje zadovoljstvo pa jim je delati in ustvarjati med delavci, saj pravijo, da je dobra tista kultura, ki jo večina razume.

Razstave si ogleda večina zaposlenih, na večernih prireditvah pa se zbere od 50—100 poslušalcev. Moti jih, da se teh prireditev ne udeležujejo krajani Medvod, čeprav jih vabijo. Radi bi se pa tudi predstavili v ostalih medvoških kolektivih, vendar za to ni pravega zanimanja.

Donitovim delavcem pa so na voljo tudi abonmaji v Operi, Drami, MGL in Odru treh herojev v Piričah, tako da je za njihovo kulturno življenje zares dobro poskrbljeno.

DONITO

tribuna 21